

процесуального кодексу України. URL:<https://helsinki.org.ua/articles/propozytsiji-schodo-zakriplennya-protsedury-prymyrennya-mizh-poterpilym-ta-obvynuvachenym-u-proekti-kryminalno-protsesualnoho-kodeksu-ukrajiny/>

5. Тімофєєва Л.Ю. Переваги відновного правосуддя в сучасному кримінальному праві України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України* : науковий фаховий журнал. Вип. № 17. Грудень 2018 р. С. 6.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» Тімофєєва Л. Ю.

Широбокова Лілія Олександрівна

аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПОНЯТТЯ І ВИДИ ПЕРЕЙНЯТТЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА**

Кримінальним кодексом України у чч. 1,3 статті 10 передбачено, що громадяни України, які вчинили злочин за межами України, не можуть бути видані іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності. Як альтернатива вказаній неможливості, Україна може перейняти кримінальне провадження за наявності передбачених кримінальним процесуальним законодавством умов, зокрема, якщо судовими органами іноземної держави не ухвалено вирок, а також при дотриманні принципу подвійної кримінальності злочину.

Кримінальне провадження у порядку перейняття є однією із найбільш застосовуваних форм міжнародного співробітництва у кримінальних провадженнях [1], однак у практичній діяльності існують проблеми і невирішені питання, отже, вказане провадження є актуальною темою в контексті наукового вивчення.

КПК України містить законодавче визначення досліджуваного поняття, розуміючи під ним здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом (п. 3 ч. 1 ст. 541 КПК України).

Законодавець, надаючи роз'яснення цього терміну, повною мірою не розкриває змісту провадження в порядку перейняття, тому наука кримінального процесу, постійно досліджуючи та доповнюючи його, надає свої варіанти, отже впливає на удосконалення провадження в цілому.

Слід зазначити, що однозначного розуміння категорії провадження у порядку перейняття в науковій літературі немає.

Так, Маланюк А.Г., досліджуючи вказане провадження хронологічно раніше, розуміє під перейняттям кримінального переслідування врегульовану міжнародними договорами (конвенціями) і національним законодавством діяльність уповноважених органів однієї держави, що полягає у передачі кримінальної справи щодо злочину, який був скоєний на її території, компетентним органам іншої держави, а також діяльність останніх, спрямовану на задоволення клопотання відповідної іноземної установи – прийняття справи для її провадження згідно власного законодавства, у зв'язку з учиненням злочину особою, яка підпадає під кримінальну юрисдикцію приймаючої держави [2, с. 83].

У деяких наукових джерелах кримінальне провадження у порядку перейняття визначається через категорію процедури, яка полягає у перейнятті кримінального провадження для здійснення його на території України, так і в процесі, пов'язаному з передачею матеріалів кримінального провадження для подальшого розслідування до уповноважених органів іншої держави [3, с. 422].

Проаналізувавши законодавчу дефініцію, наукові погляди можна зазначити, що перейняття в межах міжнародного співробітництва – це складна, специфічно нормативно врегульована процедура, провадження, що складається з низки

процесуальних дій і з прийняття процесуальних рішень; це діяльність уповноважених (центральных) органів держав, а також компетентних органів співпрацюючих держав, спрямована на можливість досягнення завдань кримінального провадження, зокрема у тих випадках, коли видача особи (екстрадиція) є неможливою, з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Зміст і особливості правової природи перейняття розкривається, зокрема, через його різновиди. Так, залежно від правового зв'язку особи з державою, що переймає кримінальне переслідування, виділяються: перейняття кримінального переслідування щодо особи, яка є громадянином переймаючої держави; перейняття кримінального переслідування щодо іноземця чи особи без громадянства, що має відбувати чи відбуває покарання у переймаючій державі; перейняття кримінального переслідування щодо особи без громадянства, яка постійно проживає на території переймаючої держави [2, с. 83]. Застосовувати дану класифікацію необхідно з урахуванням положень ч. 2 ст. 595 КПК України, а також відповідних положень Європейської конвенції про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року.

За обсягом передання поділяється на такі види: передання кримінального провадження без особи, яка притягається до кримінальної відповідальності; передання особи, яка притягається до кримінальної відповідальності, разом із кримінальним провадженням до запитуючої держави.

А.Г. Маланюком у дисертаційному дослідженні пропонується класифікувати перейняття на просте і складне, поклавши в основу класифікації зв'язок перейняття провадження у кримінальній справі з передачею особи іноземній державі. Просте має місце, коли неможливо притягнути особу до кримінальної відповідальності в державі, де був вчинений злочин, а отже необхідно запитувати міжнародну допомогу. Складне – це перейняття матеріалів кримінальної справи, поєднане з передачею особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні злочину. При цьому даний вид перейняття кримінального переслідування, зазначає

науковець, передбачає два можливих випадки: кримінальне провадження передається органам іноземної держави разом із правопорушником з позиції доцільності її розгляду у відповідній державі; здійснюється видача особи, обумовлена необхідністю перейняття кримінального переслідування за злочини, що були скоєні на території держави, що її видає [2, с. 84]. Звичайно остаанне не стосується громадян України.

Дослідження окремих питань, пов'язаних з провадженням у порядку перейняття є важливим і пріоритетним напрямком в науці кримінального процесу, а також має значення для правозастосовної діяльності. На сьогодні у законодавстві існують певні неточності, невизначеності, прогалини, що потребує корегування. Досліджувану процесуальну форму міжнародного співробітництва необхідно постійно удосконалювати в цілому, щоб через неї ефективно вирішувати покладені на неї загальні та специфічні завдання.

Джерела:

1. Звіт про діяльність прокуратури у 2020 році відповідно до ст. 6 Закону України «Про прокуратуру» Офіс Генерального прокурора. URL: https://www.gp.gov.ua/zvit_proc?_m==publications_t=rec&id=289668
2. Маланюк А.Г. Провадження у кримінальних справах, пов'язане з міжнародними відносинами, за законодавством України : дис. ... к.ю.н. Львів, 2004. 237 с.
3. Кошель В.В., Псьота О.В. Щодо питання доказування в кримінальному провадженні в рамках міжнародно-правової допомоги при проведенні процесуальних дій та у порядку перейняття. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 8. 2020. С. 422–425.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія» Підгородинська А. В.